

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 21/06-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. januára 2006 predbežne prerokoval sťažnosť PhDr. E. S., H., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva zamestnankyne na spravodlivé pracovné podmienky podľa čl. 36 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky a základného práva zamestnankyne na ochranu proti svojvoľnému prepusteniu zo zamestnania podľa čl. 36 druhej vety písm. b) Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co 139/04 z 15. júna 2005, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PhDr. E. S. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. októbra 2005 doručená sťažnosť PhDr. E. S., H. (ďalej aj „sťažovateľka“ alebo „žalobkyňa“), zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“),

základného práva zamestnankyne na spravodlivé pracovné podmienky podľa čl. 36 prvej vety ústavy a základného práva zamestnankyne na ochranu proti svojvoľnému prepusteniu zo zamestnania podľa čl. 36 druhej vety písm. b) ústavy rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) sp. zn. 1 Co 139/04 z 15. júna 2005.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, že 30. septembra 2002 podala návrh na začatie konania o určenie neplatnosti výpovede z pracovnej zmluvy proti odporcovi C., B. (ďalej aj „odporca“ alebo „žalovaný“), ktorému bola na Okresnom súde v Humennom (ďalej aj „okresný súd“) pridelená spisová značka 8 C 697/02.

Okresný súd uznesením z 27. novembra 2002 predmetné konanie prerušil. Podaním zo 7. júna 2004 vyčíslila sťažovateľka trovy tohto konania. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 8 C 697/02 zo 4. júna 2004 návrh sťažovateľky zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania.

Sťažovateľka podala proti uvedenému rozsudku okresného súdu 6. júla 2004 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 1 Co 139/04 z 15. júna 2005 tak, že potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu, pričom zároveň určil, že sťažovateľka nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania a odporcovi ich náhradu nepriznal.

Sťažovateľka zastáva názor, že uvedeným rozhodnutím krajského súdu došlo k porušeniu jej označených základných práv, pričom vo svojej sťažnosti ďalej uvádza, že predmetnému konaniu predchádza konanie, ktoré bolo vedené na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 810/01 a na krajskom súde v štádiu odvolacieho konania pod sp. zn. 2 Co 229/03. Rozhodnutie krajského súdu v tejto veci bolo predmetom sťažnosti, o ktorej ústavný súd v konaní sp. zn. IV. ÚS 287/04 rozhodol uznesením z 23. septembra 2004 tak, že ju odmietol.

V tomto konaní bola predmetom sporu otázka, či odvolanie sťažovateľky z funkcie vedúcej územného pracoviska odporcu v H. bolo platné a či jej pracovný pomer bol založený pracovnou zmluvou. Právoplatné rozhodnutie v tejto veci určilo, že odvolanie

sťažovateľky z funkcie vedúcej územného pracoviska odporcu v H. je platné, a zamietlo žalobu o určenie, že pracovný pomer sťažovateľky bol založený pracovnou zmluvou.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že pri výpovedi z pracovnej zmluvy odporca vychádzal z predpokladu, že dohodnutý druh práce je práca odborný pracovník – psychológ, pričom jej argument, ktorým zdôvodňovala neplatnosť výpovede, ktorá jej bola daná, spočíva v tom, že druh práce, ktorý bol medzi ňou a odporcom dohodnutý v pracovnej zmluve, bola práca vedúcej územného pracoviska a toto miesto nebolo zrušené. Preto neboli naplnené dôvody, na ktorých odporca založil výpoveď jej danú.

Okresný súd a krajský súd pri rozhodovaní o návrhu vychádzali z konaní vedených na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 810/01 a krajskom súde pod sp. zn. 2 Co 229/03, týkajúcich sa platnosti odvolania sťažovateľky z funkcie vedúcej územného pracoviska odporcu v H. a na základe uvedených skutočností dospeli k záveru, že pracovné miesto odborného pracovníka – psychológa, ktoré bolo zrušené, bolo miesto – ten druh práce, ktorý sťažovateľka po platnom odvolaní z funkcie vedúcej územného pracoviska vykonávala.

Sťažovateľka si je vedomá skutočnosti, že podľa ustanovenia § 159 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku je výrok právoplatného rozsudku záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány; ak je ním rozhodnuté o osobnom stave, je záväzný pre každého. Sťažovateľka však zastáva názor, že napadnuté rozhodnutie, ako aj predchádzajúce rozhodnutie vo veci platnosti odvolania z funkcie porušujú jej označené základné práva podľa ústavy.

Sťažovateľka preto nesúhlasí s právnym názorom krajského súdu v predmetnom rozsudku a v petite svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 ústavy, základného práva zamestnankyne na spravodlivé pracovné podmienky podľa čl. 36 prvej vety ústavy a základného práva zamestnankyne na ochranu proti svojvoľnému prepusteniu zo zamestnania podľa čl. 36 druhej vety písm. b) ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Co 139/04 z 15. júna 2005, zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a uložil mu, aby vec znova prejednal a rozhodol.

Sťažovateľka zároveň žiada o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 35 ods. 3 ústavy občania majú právo na prácu. Štát v primeranom rozsahu hmotne zabezpečuje občanov, ktorí nie z vlastnej viny nemôžu toto právo vykonávať. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 36 prvej vety ústavy zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky.

Podľa čl. 36 druhej vety písm. b) ústavy zákon zabezpečuje zamestnancom najmä ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. V zmysle uvedeného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy

alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Co 139/04 z 15. júna 2005 došlo k porušeniu jej základného práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 ústavy, práva zamestnanca na spravodlivé pracovné podmienky podľa čl. 36 prvej vety ústavy a práva zamestnankyne na ochranu proti svojvoľnému prepusteniu zo zamestnania podľa čl. 36 druhej vety písm. b) ústavy tým, že krajský súd rozhodol v jej neprospech a potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 8 C 697/02-65 zo 4. júna 2004, ktorým vyslovil, že výpoveď z pracovného pomeru z dôvodu nadbytočnosti doručená sťažovateľke je platná.

Ústavný súd z fotokópie rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 Co 139/04 z 15. júna 2005, ktorý bol k sťažnosti sťažovateľky pripojený ako príloha, zistil, že uvedeným rozsudkom bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 8 C 697/02-65 zo 4. júna 2004 ako prvostupňového súdu, ktorým bolo určené, že výpoveď z pracovného pomeru daná odporcom sťažovateľke z dôvodu nadbytočnosti [ustanovenie § 46 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce účinného v relevantnom období] je platná, pričom výpoveď obsahuje všetky zákonom predpísané náležitosti.

Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu v zákonom stanovenej lehote odvolanie, o ktorom krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že „... navrhla napadnutý rozsudok zmeniť tak, aby jej žalobe bolo vyhovené. Ako dôvod uviedla, že jej pracovný pomer bol založený pracovnou zmluvou, pričom v priebehu jeho trvania dochádzalo opakovane k zmenám pracovnej zmluvy v časti druh práce, avšak tieto zmeny boli stále dohodnuté na dobu určitú. Platnosť poslednej zmeny bola dohodnutá do 31. 12. 2000. Druh práce dohodnutý medzi účastníkmi sa doposiaľ vykonáva, nakoľko miesto vedúcej územného pracoviska zrušené nebolo. Taktiež ustanovenia Zákonníka práce v znení platnom do 1. 4. 2002 predpisovali pre výpoveď prísne formálne požiadavky. Absencia slovného spojenia, z ktorého by bolo zrejmé, že žalovaný dáva žalobkyni výpoveď z pracovného pomeru, sa preto nedá považovať iba za formálny nedostatok výpovede“.

Krajský súd v odôvodnení namietaného rozsudku uviedol, že „Odvolací súd v zmysle zásad ustanovenia § 212 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a zistil, že odvolanie žalobkyne nie je opodstatnené.

V súvislosti s odvolacími námietkami je potrebné poukázať na ustanovenie § 46 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce účinného do 31. 3. 2002, podľa ktorého zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď, ak sa zamestnanec stane nadbytočným vzhľadom na rozhodnutie zamestnávateľa alebo príslušného orgánu o zmene jeho úloh, technického vybavenia, o znížení stavu zamestnancov za účelom zvýšenia efektívnosti práce alebo o iných organizačných zmenách.

V danom prípade príkazom riaditeľa žalovaného č. 1/2002 zo dňa 8. 3. 2002 (č. l. 25 spisu) sa znížil počet odborných zamestnancov územného pracoviska v H. z 3 na 2 za účelom zvýšenia efektívnosti práce a s prihliadnutím na potrebu úsporných opatrení v rozpočte. Následne žalovaný listom z 18. 3. 2002 označeným za výpoveď z pracovného pomeru z dôvodu nadbytočnosti [§ 46 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce] a adresovaným žalobkyni ukončil s touto účastníčkou pracovný pomer... Z tohto právneho úkonu sa dá bez akýchkoľvek pochybností zistiť komu je výpoveď určená, z akých dôvodov sa dáva a kedy má dôjsť ku skončeniu pracovného pomeru. Z formálneho a obsahového hľadiska spĺňa všetky náležitosti vyžadované ustanovením § 44 ods. 1 a ods. 2 Zákonníka práce účinného do 31. 3. 2002. Aj bez slovného spojenia, že výpoveď sa dáva žalobkyni, je zrejmé, komu bol

tento právny úkon určený a k čomu smeroval. Po prevzatí listiny označenej ako výpoveď a adresovanej samotnej žalobkyni, táto účastníčka nemohla mať žiadne pochybnosti o tom, že výpoveď je daná jej a nie inej osobe.

Rovnako argumentácia o nezrušení miesta vedúcej územného pracoviska nemá právny význam. Žalobkyňa po platnom odvolaní z funkcie dňa 19. 4. 2001 prestala byť vedúcou, čo je konštatované v právoplatnom rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 25. 2. 2003 č. k. 6 C 810/01-93 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Prešov zo dňa 10. 3. 2004 č. k. 2 Co 229/03-116.

Keďže dôvody neplatnosti výpovede uvádzané žalobkyňou nie sú dané a o výbere zamestnanca, ktorý je nadbytočný, výlučne rozhoduje zamestnávateľ, odvolací súd postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 219 O. s. p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil“.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľky vyplýva, že právoplatný rozsudok krajského súdu v predchádzajúcom konaní (pozri aj uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 287/04-17 z 23. septembra 2004), ktorým bola potvrdená platnosť jej odvolania z funkcie vedúcej územného pracoviska H., považuje za arbitrárny. Z uvedeného dôvodu považuje aj namietaný rozsudok krajského súdu sp. zn. 1 Co 139/04 z 15. júna 2005, ktorým bola potvrdená platnosť výpovede z pracovného pomeru, za arbitrárny a porušujúci jej základné práva podľa ústavy uvedené v petite sťažnosti.

Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k danému rozhodnutiu, ani skúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na poskytnutie ochrany len v tých prípadoch, ak porušenie procesných práv účastníkov konania, ktoré sú chránené zákonmi, by znamenalo súčasne aj porušenie základných práv alebo slobôd deklarovaných ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Ústavný súd sa pri výkone svojej funkcie podľa ústavy zameriava na kontrolu zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie vnútroštátnych právnych predpisov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a slobodách.

Sťažovateľka v odvolaní zo 6. júna 2004 (pripojenom ako príloha E k jej ústavnej sťažnosti) proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 8 C 697/02 zo 4. júna 2004 uviedla, že okresný súd v predmetnom rozsudku dospel k nesprávnym skutkovým a právnym zisteniam, pretože podľa jej názoru neboli dané dôvody výpovede podľa ustanovenia § 46 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce, keďže miesto vedúcej územného pracoviska odporcu v H. nebolo zrušené a výpoveď z pracovného pomeru nie je dostatočne určitá a zrozumiteľná, pretože v listine absentuje oznámenie odporcu o tom, že sťažovateľke dáva výpoveď z pracovného pomeru.

V zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, čl. 36 .... tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Právo na prácu a právo na spravodlivé pracovné podmienky patria medzi tie práva, ktorých sa možno domáhať v tom rozsahu, ktorý ustanovujú Zákonník práce a súvisiace predpisy. Ústavný súd preto zvlášť skúmal, či v danom prípade neboli ustanovenia zákonov aplikované spôsobom, ktorý by prerástol do porušenia označených ústavných práv sťažovateľky, a zistil, že tomu tak nie je. Krajský súd sa primerane vysporiadal s argumentáciou sťažovateľky a relevantné ustanovenia Zákonníka práce aplikoval spôsobom, ktorý neodporuje ich zneniu účelu ani označeným článkom ústavy.

V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu účelom práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 ústavy je zabezpečiť prístup k práci. Právo na prácu však nemožno chápať ako právo na konkrétnu prácu, na ktorú má občan príslušnú kvalifikáciu (rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 12/93), ani ako právo na konkrétnu prácu, na ktorú má občan zodpovedajúcu kvalifikáciu, v mieste zvolenom občanom a v priestoroch, kde si osoba želá pracovať (rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 47/98). Napokon uvedené právo nemožno chápať ani ako právo na vykonávanie výlučne vedúcej funkcie, z ktorého by nebolo možné ustanoveného

zamestnanca zamestnávateľom odvolať. Skutočnosť, že sťažovateľka svoje odvolanie z postu vedúcej územného pracoviska odporcu v H. napriek právoplatnému rozsudku neakceptuje (čo z odvolania a napokon aj ústavnej sťažnosti jednoznačne vyplýva), neznamená súčasne aj porušenie ústavných práv.

Taktiež právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky podľa čl. 36 prvej vety ústavy a právo na ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania podľa čl. 36 druhej vety písm. b) ústavy neznamenajú nemennosť, resp. zákaz skončiť pracovný pomer so zamestnancom, pokiaľ sa tak stane v súlade s ústavnými a zákonnými limitmi, ktoré sa na takýto postup zamestnávateľa vzťahujú (v konkrétnom prípade platia najmä ustanovenia Zákonníka práce účinného v relevantnom období). Odporca mal nepochybne právo v rámci úsporných a racionalizačných opatrení zrušiť pracovné miesto a dať podľa svojho uváženia výpoveď z pracovného pomeru jednému zo zamestnancov, ktorí pracujú v uvedenom zaradení.

Sťažovateľka nesúhlasila s výpoveďou z pracovného pomeru z dôvodu nadbytočnosti podľa príslušných ustanovení Zákonníka práce, ktorú jej odporca doručil, preto si uplatnila ochranu svojich práv pred všeobecnými súdmi, na ktorú mala nepochybne nárok. Krajský súd ako odvolací súd preskúmal postup okresného súdu v konaní o vyslovenie neplatnosti výpovede, dospel však k záveru, že okresný súd správne posúdil skutkový stav uvedenej veci a výpoveď daná odporcom sťažovateľke je v súlade s právnymi predpismi, preto svojím rozsudkom sp. zn. 1 Co 139/04 z 15. júna 2005 potvrdil rozhodnutie okresného súdu, pričom v jeho rozhodnutí bol rešpektovaný skutkový a právny stav v čase nastania relevantnej právnej skutočnosti. Krajský súd v odôvodnení rozsudku sp. zn. 1 Co 139/04 z 15. júna 2005 analyzoval zo skutkového a právneho hľadiska napadnutý rozsudok okresného súdu a takisto sa vysporiadal aj s argumentáciou sťažovateľky uvedenou v odvolaní zo 6. júla 2004, pričom zároveň uviedol dôvody, pre ktoré nie je možné akceptovať právne názory sťažovateľky. Ústavný súd preto pri preskúmaní rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 Co 139/04 z 15. júna 2005 nezistil žiadne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné tento rozsudok označiť za arbitrárny.

Z uvedeného dôvodu podľa názoru ústavného súdu nejestvuje ani príčinná súvislosť medzi označenými základnými právami sťažovateľky a postupom krajského súdu pri rozhodovaní v danej veci, ktorá by umožňovala vysloviť záver o porušení sťažovateľkou označených základných práv. Skutočnosť, že sa sťažovateľka nestotožňuje s právnym názorom krajského súdu, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti uvedeného rozhodnutia a nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným.

O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel alebo význam (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03), pričom v konkrétnych okolnostiach danej veci sa tak nestalo.

V zmysle ustanovenia § 36 zákona o ústavnom súde v spojení s ustanovením § 142 Občianskeho súdneho poriadku ústavný súd rozhodol, že žiadny z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2006